Har Trump lige begået en skæbnesvanger fejl?

PERSPEKTIV

Af Kasper Kildegaard,
redaktionschef

Donald Trump har indledt et uventet opgør med Indien - verdens folkerigeste nation, som er på vej til at blive en global supermagt. Den danske topdiplomat Freddy Svane, som har en tæt relation til Indiens mægtigste mand, vurderer, at der er sket uoprettelig skade, som vil få store konsekvenser

Freddy Svane har mange ord i sig. Alligevel har han svært ved for ofte at beskrive de forskydninger, der sker lige nu i verden.

"Vi er vidner til tektoniske bevægelser, som er ustoppelige," siger han:

"Det går så hurtigt lige nu, at det er svært at forstå."

Og han lægger ikke skjul på, at de forandringer, han taler om, er dårlige for os i Europa.

"Vi står simpelthen over for konkurrenter, vi ikke kan matche. De sidder i en rumraket, mens vi kører i en togbus fra DSB," siger Freddy Svane:

"Jeg er bange for, at vi er på vej mod en verden, hvor vi kan få lov til at rydde op og affaldssortere, når de store spillere har spist færdigt ved det store bord."

Man kunne tro, at det giver sig selv, hvem Freddy Svane – mangeårig topdiplomat i Udenrigsministeriet – taler om, når han peger på Europas konkurrenter.

Det er vel de teknologiske og økonomiske supermagter i form af USA og Kina samt den militære supermagt i form af Rusland?

Ja, det er det.

Men der er også en sidste aktør, som Freddy Svane har indgående kendskab til, og som ifølge ham og en række øvrige eksperter er på vej til at blive en global supermagt, nemlig Indien.

Et land, som med 1,4 mia. indbyggere – godt 17,5 pct. af verdens befolkning – er verdens folkerigeste nation, men som ofte overses, når vi analyserer de største, geopolitiske spørgsmål.

Snart vil det dog være umuligt at overse Indien, mener Freddy Svane, som i 12 år var Danmarks ambassador i landet – og som i diplomatiske cirkler er kendt for den usædvanligt tætte og fortrolige relation, han opbyggede til Indiens leder, premierminister Narendra Modi.

"Indien vil meget snart blive en økonomisk, diplomatisk og teknologisk supermagt – de kommer til at overhale andre nationer på kortere tid, end de fleste forestiller sig," siger Svane, der stoppede som ambassadør i november 2024.

Derfor er han, der i dag arbejder som selvstændig rådgiver for bl.a. indiske og amerikanske virksomheder, også dybt bekymret for det, vi er vidner til lige nu, hvor USA's præsident, Donald Trump, har indledt et hårdt opgør med Narendra Modi – og hvor Indien til gengæld ser ud til at orientere sig i retning af Kina og Rusland.

USA er, siger Svane, ved at skubbe Indien i armene på vores største rivaler – og det er i hans øjne en katastrofal og skæbnesvanger udvikling.

"Det er totalt ødelæggende for de balancer, som er afgørende for, at Europa og Vesten kan overleve som en aktør, der har betydning i verden – det er simpelthen det værst tænkelige scenarie," siger Freddy Svane:

"Lige nu tyder det på, at Kina, Indien og Rusland er ved at blive bragt sammen i en eller anden form for strategisk samarbejde, og at de dermed kan skabe et triumvirat, som er helt umuligt for os at hamle op med, og som arbejder for noget helt andet end Europa."

Han holder en kort pause:

"Det er, hvad der er ved at ske. Og det skyldes én person: Donald Trump."

> *De sidder i en rumraket, mens vi kører i en togbus fra DSB*
>
> **Freddy Svane, mangeårig topdiplomat**

At krydse røde linjer

For at forstå Freddy Svanes alvorlige advarsel skal man forstå en række begivenheder de seneste måneder.

I forsommeren udbrød der en kortvarig krig mellem Indien og Pakistan – to atommagter, der i årevis har befundet sig i bitter strid.

I maj opnåede parterne en våbenhvile – bl.a. efter indblanding fra Donald Trump – og inden for den seneste måned har den amerikanske præsident lavet opsigtsvækkende tilnærmelser til Pakistan.

Bl.a. har Trump været vært for et privat møde med lederen af det pakistanske militær, ligesom han har lavet en handelsaftale med nationen. I samme ombæring talte han om et tæt samarbejde om bl.a. olie.

På den anden side har han indledt et hårdt opgør med Indien, som han har truet med tårnhøje tariffer og beskyldt for at finansiere Ruslands krigsmaskine gennem import af råolie.

Præsidentens ageren har udlæst chok i den internationale intelligentsia, fordi den markerer et markant brud med mange års forsøg på at knytte Indien – der er erklæret alliancefri – tættere til Vesten.

Ambitioner, som ifølge Freddy Svane tegnede lovende for blot få år siden, fordi Indien røg i totterne på Kina, og fordi Rusland gik i krig med Ukraine.

Derfor er Svane da også bestyrtet over det, der sker lige nu. Dels fordi det sker på et skæbnesvangert tidspunkt, hvor verdens magtbalancer er smidt op i luften – dels fordi Trumps ageren, ifølge ham, laver uoprettelig skade på relationen til Indien.

"Trump har virkelig forsuret relationen *big time*, og når jeg taler med meget højtstående folk i Indien, er deres melding entydig: Han har krydset for mange røde linjer, og tillieden er ødelagt," siger Freddy Svane:

"Det betyder ikke, at de to nationer ikke kan komme tilbage til at have en relation. Men det, der er så afgørende for forholdet mellem Indien og andre lande, nemlig tillid, er blevet smadret – og det bliver uafætteligt svær at reparere."

I en nylig analyse, som tænketanken Carnegie har udgivet, udtrykker Evan Feigenbaum da også dyb bekymring.

Feigenbaum, som fra 2006 til 2009 var udenrigspolitisk toprådgiver med ansvar for Asien under daværende præsident George W. Bush, taler om en "katastrofe i slowmotion", der kan få årtiers diplomatisk arbejde til at "fordufte".

Freddy Svane fortæller, at han hos sine kontakter i Indien oplever en "ekstrem skuffelse".

"Da Trump kom til, var der hos dem, jeg talte med, stor optimisme omkring Trump. Ingen havde set komme, at han ville kaste sig i armene på Pakistan og dermed underminere alt det, der var bygget op," siger Freddy Svane.

Han understreger, at en større aftale mellem Trump og Putin som led i de igangværende fredsforhandlinger kan "lette presset på Indien en smule", når det kommer til spørgsmålet om told.

"Men det ændrer ikke på den grundlæggende mistillid, der er sået i Indien. Det er gået for vidt den her gang – og man venter bare på, at Trump fyrer det næste skud af," siger han.

"Min ven" Putin

Allerede nu ser Freddy Svane tegn på, at Indien er ved at vende ryggen til den vestlige verden.

"Der sker ting lige nu, som ingen ville have troet på for bare et år siden," som han siger.

Siden 2020 – hvor Indien sørgede og indiske soldater endte i dødelig kamp tæt på en omstridt grænse i Himalaya-bjergene – har relationen mellem de to folkerige nationer været mere eller mindre iskold.

Men i denne uge er den øverste, kinesiske diplomat Wang Yi på officielt besøg i Indien – og i slutningen af denne måned rejser Narendra Modi for første gang i syv år til Kina for at mødes med den kinesiske nummer ét, Xi Jinping.

Hvis man kobler det med de imødekommende udtalelser, som parterne er kommet med om hinanden i forbindelse med møderne, er der tale om en klar tilnærmelse mellem klodens to folkerigeste nationer, siger Freddy Svane.

> *Der sker ting lige nu, som ingen ville have troet på for bare et år siden*
>
> **Freddy Svane, mangeårig topdiplomat**

"Indien føler sig presset over mod Rusland og Kina – og Kina har brug for Indien. At de absolutte topfolk nu mødes, viser, at der vil komme meget substantielle erklæringer om et øget samarbejde – ikke mindst økonomisk," siger han:

"Der er en klar forbrødring, og russerne hjælper med at agere bindeled. Det kommer til at svie og gøre enormt ondt på os i Vesten – og det ændrer verden i en retning, som er i fundamental strid med vores grundlæggende interesse." Forleden omtalte Narendra Modi på det sociale medie X da også Vladimir Putin som "min ven".

Freddy Svane føler sig sikker på, at det er populært i den indiske befolkning.

"Blandt de indiske borgere er der historisk en stor mistro til USA, som man har forsøgt at få bugt med, men som nu virkelig bliver næret – og EU er der ingen, der kender. Men Xi Jinping og Vladimir Putin? Dem kender alle i Indien."

Der bliver vel ikke lige lavet om på, at Indien og Kina er rivaler – blandt andet i spørgsmålet om at ende som verdens mest dominerende magt?

"Det er rigtigt – men det er ikke et problem at være rivaler, hvis man kan være det på en konstruktiv måde. Kinas befolkning er på vej til at falde dramatisk, mens Indiens vokser – og kinesisk økonomi skal jo holdes i gang, hvilket Indiens marked kan hjælpe meget med," siger Freddy Svane: "Derfor er vi på vej til at se en meget mere ligeværdig relation, hvor Indien har rigtig meget at tilbyde Kina. Sådan som jeg forstår det på de topfolk, jeg taler med i Indien, er det Kina, der har banket på Indiens dør – ikke omvendt. Det siger alt."

Freddy Svane tror også, at det såkaldt globale syd, som bl.a. tæller Afrika og Latinamerika, vil orientere sig mod Indien, Kina og Rusland.

"Alle de lande – som tilsammen udgør en betragtelig del af verdens befolkning – er lige nu søgende efter lederskab. Men jeg er ikke i tvivl om, at de vil synes, at Modi, Xi og Putin lyder som en super idé for dem."

"Ekstremt" potentiale

Allerede i dag er Indien verdens fjerdestørste økonomi, og væksten har i de senere år været høj.

I en analyse påpeger Udenrigsministeriet, at nationen i 2028 forventes at komme op på tredjepladsen – kun overgået af USA og Kina.

Og i en nylig rundspørge, som tænketanken Atlantic Council har lavet hos en række internationale eksperter, anslår en tredjedel, at inderne allerede vil overhale Kina i økonomisk magt inden for ti år.

Freddy Svane understreger da også, at målet for Modi er at gøre Indien til en "verdensleder" – og han tror, det vil lykkes.

"Med 1,4 mia. mennesker – hvoraf halvdelen er under 30 år – har Indien et fuldstændigt ekstremt potentiale," siger han:

"Hvis man får det frisat – og det føler jeg mig sikker på, at man vil – vil Indien blive en supermagt meget hurtigt. Så kan det meget vel være dem – ikke USA eller Kina – som sidder på toppen af verden, i hvert fald inden for specifikke områder."

Han fortæller, at Indien satser benhårdt på innovation – og at man går målrettet efter at uddanne inden for de såkaldte stem-fag, der dækker over bl.a. teknologi og matematik.

"De uddannet ufatteligt mange ingeniører og digitale specialister. Selvfølgelig er nogen af dem middelmådige eller udueligе – men der kommer i hvert fald mindst 100.000 ud hvert år, som er toppen af poppen," vurderer han.

Han siger ogsså, at Indien allerede nu har en størrelse, der gør dem stærke i det globale magtspil.

"Det kan man også se i både den konflikt, de har haft med Kina, og som de nu har med USA. De er ikke som EU, som halser efter og lugrer med halen. De har størrelsen til at være kolde og rolige," siger han.

Indien satser jo slet ikke lige så meget på militær styrke som USA og Kina. Kan man nogensinde blive en verdensleder, hvis man ikke gør det?

"Ja, det kan man godt. Man skal selvfølgelig have nok på hylderne til at blive taget alvorligt – og det har Indien også med deres atomvåben og deres enorme hær," siger han:

"Forskellen er bare, at det ikke er et selvstændigt mål for Indien at blive så militært stærke, at man kan agere aggressivt ved at gribe ind i Europa eller Afrika."

Freddy Svane vurderer ogsa, at Narendra Modi – som han over årene har haft "talrige samtaler med" – ser strategiske muligheder i, at Donald Trump agerer isolationistisk, og at Kina og USA har øjnene stift rettet på deres indbyrdes rivalisering.

"Der er ingen indisk premierminister, der har haft så mange topmøder med ledere fra hele verden som Modi, og det er min ærlige vurdering af ham, at han er en excellent begavelse og strategisk tænkende på et uhørt niveau," siger Freddy Svane:

> *Det er simpelthen det værst tænkelige scenarie*
>
> **Freddy Svane, mangeårig topdiplomat**

"Han er i en helt anden liga end Donald Trump, og han er fuldstændig på niveau med Xi Jinping, hvis ikke han er over."

Du lyder til at være enormt pessimistisk, når det kommer til Europas evne til at gøre sig gældende i verden fremover?

"Jeg er hverken pessimist eller optimist – jeg er bare realist og siger, hvordan jeg ser tingene. Det er det, jeg har brugt hele mit liv på," siger Freddy Svane:

"Og når du spørger mig, hvordan jeg ser tingene, så er min analyse altså, at vi får meget sværere ved at agere økonomisk og strategisk, og at vi på mange måder allerede har tabt."

Han holder en kort pause.

"Selvfølge
da gøre a
tingene
det, d
har fo
bare i
hagel
vestlig

Donald Trump har indledt et hårdt opgør med Indiens leder, Narendra Modi, og det vil ændre verden til det dårligere, mener erfaren topdiplomat. Arkivfoto: Eric Lee/New York Times/Ritzau Scanpix